

Dimission

Herlufsholm Skole og Gods
onsdag d. 26. juni 2019

Kære studenter, dear IB graduates – kære dimittender fra Herlufsholm – årgang 2019.

”Menneskeheden har indrettet det saa forkert, at lægge alle Eksaminer i Juni, mens Nattergalen synger og Roserne blomstrer; der er ikke andet at gøre for de usalige Unge, der burde tumle sig i Mark og Eng, end at glemme Roserne derude og lukke sig inde med Bøgerne i mere eller mindre nødvendig Repetition af de opgivne Pensa.”

Emma Gad, ”Takt og Tone” – 1918.

Ordene er Emma Gads i ”Takt og Tone” og selv om der er gået 101 år siden, at hun skrev dem, er jeg sikker på, at I, kære studenter, vil give hende ret i, at tiden i den sidste 1½ måned har føltes lang, og at det har været lidt småt med tumleriet i mark og eng. Men nu sidder I her, glade, begyndende feststemte i hinandens og den nære families gode selskab og med huer symboliserende jeres studentereksamen. Huer, som i de næste mange uger ikke vil forlade jeres hoveder, imens de løbende antager et erfarent udseende af fester og fejring, på samme vis som I vil gøre det. Et stort tillykke med huerne og med det eksamensbevis, I om et øjeblik får i hånden og tager med, når I som legesyge sommerfugle flyver fra Herlufsholm.

Om eksamensbevisets indhold, der fortsætter Emma Gad med en besked til jer forældre;

”Hvis Eksaminanderne lider alle Angstens Sjælekvaler, saa lider Moderen (og faderen) sandelig med dem, naar hun (de) sidder hjemme og afventer Tilbagekomsten med Resultaterne.”

Her vil jeg straks nedtone disse kvaler. I blev nemlig den årgang, der præsterede det højeste SRP-snit i skolens historie, og jeg kan også her nu røbe, at årgangens eksamensnit ligger iblandt det bedste en årgang fra Herlufsholm nogensinde har opnået. Et snit på hele 8,0 for STX og 32,4 point for vore IB’ere. I kan altså bære et eksamensbevis herfra, som et stærkt vidne om en tid, med et stort fagligt udbytte og være stolte af jer selv, som også vi andre er det.

Men hvor blev tiden dog af, kære studenter? Særligt dette sidste år, hvor Herlufsholm har kunnet nyde at have jer som den 215ende regering og skytsengle i hvidt?

Jeg ved det ikke helt – da I startede dette skoleår tog Danmark afsked med digteren og komponisten Benny Andersen, hvis liv endte i en alder af 88 år.

Hans ord fanger på mange måder min oplevelse af tidens gang med jer;

Tiden

*Vi har tolv ure i huset
alligevel slår tiden ikke til.
Man går ud i sit køkken
henter kakaomælk til sin spinkle søn
men når man vender tilbage
er han blevet for gammel til kakaomælk
kræver øl, piger og revolution
Man må udnytte tiden, mens man har den*

*Ens datter kommer hjem fra skole
går ud for at hinke
kommer ind lidt efter
og spør om man vil passe den lille
mens hun og manden går i teatret
og mens de er i teatret
rykker den lille med noget besvær
op i 3. G.*

- uddrag af digtet "Tiden" fra 'Her i reservatet', 1971 af Benny Andersen

Sådan føles det for mig. For et øjeblik siden stod I her som nye Herlovianere på skolen, og i dag markerer vi afslutningen på jeres tid som diple. Husker I jeres første blik på skolen da I ankom, spændte, forventningsfulde og nervøse? Husker I det første venskab I skabte? Den første dans, jeres første sejr og nogle af de nederlag I måtte rejse jer fra og dem der hjalp jer hermed? Husker I det første kys og den første gang, I fornemmede, at I tilhørte et fællesskab? Følte I jer en del af historien – jeres egen og skolens? Det håber jeg I gjorde, for det var jeres tid, hver og en.

Jeg ved at I vil blive savnet – af mig, af de mange der hører til på skolen, elever som medarbejdere, og lige nu kan jeg ikke undgå at stå med en følelse af, at I bliver vanskelige at undvære. Vi ankom til gymnasiet sammen for, hvad der føles som længe siden, jeg som ny rektor og I som nye i 1.g. Men imens I nu pakker bøger fra skabe og effekter i flyttekasser, så pakkede jeg i sidste uge min sidste flyttekasse ud. I drager nu afsted på nye eventyr, jeg pakker ud til det næste skoleår. Sådan er tiden på mange måder en mærkelig størrelse.

Jeres tid i 2.g står tydeligere i min erindring. Her viste I jeres format ved Komedi ballet, hvor I samarbejdede, var kreative og vedholdende. Det var med teaterstykket "Den herskende klasse" – et stykke det kræver mod at spille. Et mod det Kongelige Teater kun har haft en enkelt gang helt tilbage i 1971. I ville formidle historien om en paranoid skizofren velhavende mand, der tror, at han er Jesus. Oveni i dette skulle det fremgå, at han havde fået en del af disse psykiske udfordringer af at gå på kostskole.

Jeres samarbejde om et svært teaterstykke var imponerende og I gjorde det forbilledligt!

Mest vil jeg dog dvæle ved jeres sidste tid i 3.g. – Her er alt i spil og på spil, og som ældste årgang har I haft store muligheder for at påvirke resten af skolens diple positivt, gennem jeres eksempler til efterfølgelse. Det har været en fornøjelse at bevidne, at I har levet op til dette ansvar på en måde, jeg godt vil nævne tydeligt – fra Fugleskydning og året igennem til Pø-kamp, har det stået klart, at I som ældste årgang har villet være værdige kulturbærere for alle diple. I gjorde jeres for at Herlufsholm er en skole, hvor fællesskabet er for alle, og hvor I som ældste elever ikke har ønsket at fremme jer selv på bekostning af andre. På den måde fik I løftet jer selv og årgangen til nye højder og for dette og for tiden med jer, skal der lyde en stor tak fra skolen og jeg.

Tak skal der også lyde til jer forældre for tilliden til Herlufsholm – Gymnasietiden er en periode i de unges liv, hvor man som forældre må se sin indflydelse gradvist reduceret og overtaget af fællesskabet med venner. Tak fordi I havde mod og tillid til at lade os være med på jeres barns rejse igennem denne spændende tid, ungdommens finurlige år.

Til jer studenter vil jeg opfordre til, at I griber den sidste tid her – seize the day – grib den til at komme forbi sovesalslærere, hørere, øvrige medarbejdere eller diple, og få anerkendt og takket dem. Jeg har talt med mange Gammelherlovianere, som kan nævne en eller flere personer, som har haft en afgørende positiv betydning for deres tid på skolen – glem ikke jeres betydningsfulde. Det er måske det mest meningsfyldte vi mennesker kan være – noget for hinanden – husk det derfor, før jeres tid på skolen som diple endeligt rinder ud.

Nu kommer der så en ny tid for jer alle, en tid med forandringer, der kan være både skræmmende og spændende på en og samme gang. Hvad gør I mon nu, hvilke råd og veje vil I følge? Det er der nok af meninger om.

Jeg vil give jer tre råd med på vejen og mit første skal være;
”Vær skeptiske og stol ikke på alt hvad I læser – og bliv ikke angst”

Det at bevare overblikket og kunne navigere i viden, har aldrig været så udfordrende som nu. I skal kunne sortere i en større mængde af information end set før. I denne jungle af nyheder og historier, kan det være svært at vide hvad man skal tro på – hvad der er sandt og hvad der er falskt. Det truer vores sikkerhed for at være på fast grund som mennesker og vores indbyrdes tillid til hinanden. Det truer selve demokratiet.

Mange af jer har netop udøvet jeres demokratiske ret og pligt, og stemte for første gang ved valgene nu i maj og juni. I har skullet forholde jer kritisk og træffe valg, baseret på den nyhedsstrøm I dagligt er blevet konfronteret med. Hvordan gør man det, hvem og hvad skal man tro på? Det er en udfordring I skal kunne løse. Samtidigt hermed, lever vi i en tid hvor den demokratiske dannelsesproces er undergravet af misinformation, og vore mest nærværende problemer er ikke længere nationale, men strækker sig over landegrænser og politiske systemer. Det er endnu en udfordring, men lige nu fornemmes der bevægelser, særligt fra jer unge, imod i højere grad at sætte handling bag ordene, når afgørende problemstillinger for vores fælles fremtid skal løses. Det kræver kritisk sans samt handlekraft og pludseligt opstår uventede helte, som 16-årige klimaaktivist Greta Thunberg, der kæmper på jeres generations vegne med et engagement og en vilje få voksne beslutningstagere har kunnet mønstre hidtil.

Så bedst som et nyt begreb forsøger at tage fat i jer unge, at være klimaangste, så inspirerer Greta's eksempel til, at vi skal handle og undlade at blive angste eller ligeglade over for udfordringerne – og i stedet søge imod at være en del af løsningerne. Ikke kun på det individuelle og nationale plan, men også på det globale. For mig er det et stærkt eksempel på, at I unge studenter godt kan slippe ”mig-tanken” og forene jeres indsatser for en bedre verden, lokalt som internationalt og det skaber håb for os alle.

At være ung bør ikke været præget af angst, men nærmere af den bekymringsfrihed, der nogle gange er det helt rigtige middel til at løse alvorlige problemer. Her kan kritisk tænkning være med til at kunne handle og handle rigtigt, når det gælder – uden at blive angste.

Mit andet råd til jer skal lyde;

”Kom hellere galt afsted end slet ikke afsted”

Ordene kan virke lidt kyniske, men det er kærligt ment, og det har efter min mening en høj grad af aktualitet. Tiden og sociale medier til promovering af ens gerninger og selvet, har i kombination med en præstationskultur og et karakterræs, skabt et ungdomsliv, hvor flere unge mistrives og udviser symptomer på stress. Mange unge ligger uhørt stor tyngde på enhver handling de måtte foretage sig. De forestiller sig, at disse handlinger kan have en mulig negativ effekt på hele deres eksistens fremover. Flere tilskriver det gode resultat mere værd end den gode proces, der har ført til et mindre godt resultat. Vi roser det fejlfrie, den gode præstation i første forsøg, mere end den der ufortrødent rejste sig fra fejl på fejl, men stadig kom i mål. Vi har skabt et fokus på karakter og resultater, som ikke nødvendigvis er sundt. Gennem gymnasieårene har vi fortalt jer, at jeres resultater og præstationer får betydning for hvad I kan blive. Men måske rækker snittet ikke til drømmeuddannelsen – og hvad gør man så? Prøv at huske på dette; Lykken ligger ikke i hvad I bliver, men i hvem I bliver. Og for at finde sig selv og hvem man er, er man nødt til at prøve sig af, lave fejl og lære sig selv at kende gennem handlinger, der ikke kun er perfekte. Når vi beder jer unge om at så nøje at overveje ethvert valg for dets konsekvenser, så kan det ikke undre, at mange unge kan miste modet.

Det mod må I ikke miste - Tro på jer selv og tag afsted, tag fejl og tag så fat i jer selv igen og kom på benene, styrket, ikke svækket. Det handler ikke om at blive til noget, men om at være sig selv – deri ligger en lykke.

Mit tredje råd til jer er;

”Værn om fællesskabet og vær generøse”

At værne om fællesskabet og være generøs, er for mig essenser af at være student fra Herlufsholm – gennem generøse handlinger viser man, at man er ædel af byrd – og derfor gør det mig svært glad at vide, at I, i årene der kommer, vil have hinanden i et fællesskab. Det er jeres arv fra skolen og den har I selv skabt gennem handlinger over for hinanden og ved at værne om de venskaber I har fået. De vil kunne være ved resten af jeres liv. Måske det kan være svært at forholde sig til begreber som ”resten af livet” på en dag som denne, men lad mig give jer et stærkt eksempel på, hvad det betyder.

Få dage før jeres skolestart i 3.g. sov gammelherlovianer Finn Kirstein ind i en alder af 78 år. Han var omgivet af sin familie i Tyskland, hvor han havde boet i næsten 30 år. Til jubilæumsstævnet dette år i maj, ville han kunne have fejret 60 år som gammelherlovianer. Et år før han gik bort, modtog skolen en pakke, hvis indhold han ønskede skulle komme en dipel til gode. Hvad mon der var i pakken? Hvad havde han møjsommeligt og ordentligt pakket ind og sendt?

Indholdet var Finn Kirsteins skoleblazer, som han havde båret den for 60 års siden som dimitterende student fra Herlufsholm. Handlingen med at returnere blazeren både rørte mig og aftvang den største respekt. At forestille sig, at han, i 60 år efter at have forladt Herlufsholm, fortsat havde haft de tre muslinger på Gøye skjoldet tæt på sig og i hjertet, sagde meget om skolens betydning for ham og om ham selv. Et vidne om en kærlighed til skolen gennem et langt liv, samt om det stærke tilhørsforhold til de mennesker han havde delt sin tid på skolen med. Alt dette symboliseret i en blazer sendt til en ny generation, så fin en gestus.

I dag er det jer, der rejser afsted med en blazer i jeres garderobe, og dens skjold er jo - som I ved - ikke blot til pynt. Jeg håber, at I vil bære skjoldet i jeres hjerter og med værdighed, som andre før jer, til vidne om jeres fællesskab.

Om lidt modtager I jeres eksamensbevis – der står flotte resultater heri. Resultater I kan være stolte af og som I tager med bag alteret til vore stiftere Herluf Trolle og Birgitte Gøye. Men vid dette – de ønskede for 454 år siden at skabe en skole for ædlinge og andre ærlige mænds børn – deres vision handlede om, at Herlufsholm skulle understøtte såvel faglig som personlig udvikling, således at I Herloviere altid kunne kendetegnes ved jeres ordentlighed og evner til at gøre ret – mød derfor vore stiftere i gravkoret og send dem den tanke, at deres vision blev og er jeres nu, og at I vil indfri løftet til dem, nu og fremover.

Løftet er en del af det uskrevne eksamensbevis I tager med herfra og det har ligeså stor vigtighed, som det skrevne bevis I nu modtager. Det kan åbne en række døre, men I skal dog selv gå igennem disse – jeg ønsker for jer, at I modigt går gennem alle døre, vidende at I aldrig er alene, men altid har en fra jeres fællesskab ved siden. Jeg ønsker at jeres tid på skolen fører til nye spændende tider, hvor I levende lever livet i nuet, som Piet Hein udtrykker det således;

Om at leve i nuet

*At leve i nuet er livets teknik –
og alle folk gør deres bedste,
men halvdelen vælger det nu, som gik,
og halvdelen vælger det næste.*

*Og det forrige nu og det kommende nu
blir aldrig i livet presente
og alle folks levetid går sågu
med bare at mindes og vente.*

*For det nu, som er gået, er altid forbi,
og det næste blir aldrig det rette.
Næ, sørg for, at nuet, du lever i,
engang for altid er dette.*

Livsfilosofisk græk af Piet Hein

Kære årgang 2019, dette nu er det rette og det er jeres!

Med disse ord dimitterer jeg jer – Tillykke.